

Jak správně jednat? Jaká je demokritovská, sokratovská a kynická etika? V jaké situaci by jsme je mohli uplatnit? Fungují/nefungují tyto myšlenky?

1. **Démokritos:** O dobré mysli: člověk, který chce být dobré mysli, nesmí dělat hodně, a to ani v soukromí ani na veřejnosti, a v tom, co dělá, si nesmí vybírat nic, co přesahuje jeho schopnost a jeho přirozenost. Musí si dávat velký pozor na to, aby se neujímal něčeho, co přesahuje jeho síly, a to ani tehdy, když mu přeje štěstěna a nabádá ho k něčemu většímu. Neboť lehké břemeno je bezpečnější než břemeno příliš velké.
2. **Démokritos:** Své myšlení máme udržovat při tom, co je v naší moci, a máme být spokojeni s tím, co je přítomné, a nevěnovat pozornost tomu, co je předmětem závisti a obdivu, a čelit při tom ani v myšlenkách. Máme naopak pozorovat životy lidí, kteří se trápí, a uvažovat o tom, jak velké je jejich utrpení. Věci přítomné a hotové se nám pak budou jevit jako velké a záviděníhodné a duše, která už nebude toužit po něčem víc, se nebude trápit.
3. **Sokrates:** Kdo pozná dobro, jedná ctnostně.
4. **Sokratovské školy:** Když byl ve filozofické rozepře s Hipparchií Theodoros v nouzi, nadzvedl její šaty a odhalil ji, ona ovšem zůstala klidná, jelikož pro kyniky byla nahota přirozená (často byli nazí i na veřejnosti, veřejně i masturbovali a souložili - za ctnost totiž považovali tzv. bezostyšnost - za nic přirozené se nemusíme stydět). Theodoros poukázal na to, že ženy mezi filozofy nepatří: „Zda je tohle ta, která člunky opustila u stavu?“ Načež mu odpověděla: „Ano Theodóre, já to jsem. Ale snad si nemyslíš, že jsem si špatně poradila, použila-li sem vzdělání času, který jsem měla věnovat stavům?“¹
5. **Kynická škola:** Hipparchie byla dle Diogena Laertského do Kratetových myšlenek a způsobu života zamilovaná natolik, až překročila tradici (to muži přece ženám dvořili, uháněli je, žádali o sňatek). Odmítla všechny zájemce a rodičům vyhrožovala sebevraždou, když se nebude moci vdát za Krateta (uplatnila tedy vlastní výběr - aktivitu místo tradiční „ženské pasivity“). Rodiče požádali Krateta o pomoc, ten se před Hyparchií svlékl a řekl: „Tohle je tvůj ženich a takový má majetek. Podle toho se rozhoduj. Ale uvědom si, že mou společnicí se staneš jen tehdy, budeš-li vést stejný život jako já.“² Hipparchie nahota nevystrašila, výzvu přijala, oblékla stejný šat a životní program - muže všude doprovázela.³

¹ DIOGENES LAERTIOS. Životy, názory a výroky proslulých filosofů, 1995, s. 254. Člunky byly pravděpodobně součástí stavů - kterými pracující provlíkal mezi nitěmi...

² DIOGENES LAERTIOS, 1995, s. 254.

³ LESŇÁK, S.: Bylo/nebylo. Brno: MUNI, 2025.

